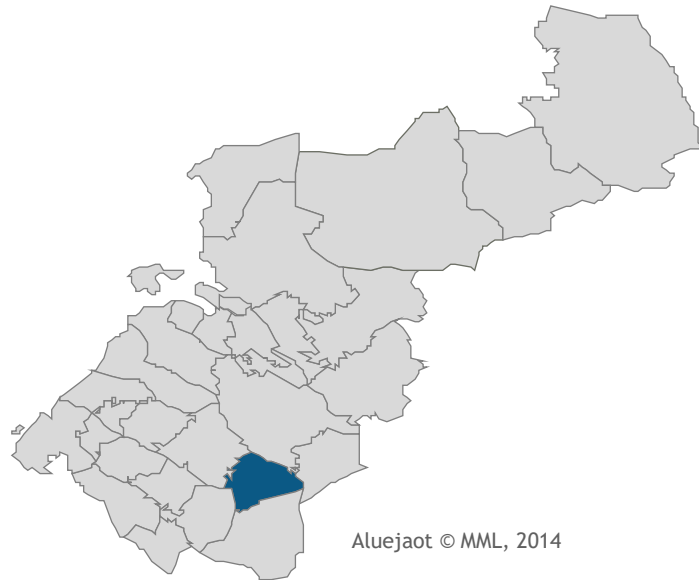

Hyvinvoinnin kuntakortti

Kärsämäki

Kunnan tiedot

Kärsämäki / Pohjois-Pohjanmaa	
Asukasluku 31.12.2018	2 613 / 412 161
Väestöennuste 2030	2 315 / 433 569
Ikärakenne 2018 (% väestöstä)	
• 0-17-vuotiaita	Vuonna 2018: 22,7 / 23,4 %. ennuste vuoteen 2030: 18,3 / 18,6%
• 18-64-vuotiaita	Vuonna 2018: 50,8 / 57,5 % ennuste vuoteen 2030: 48,5 / 56,7%
• 65 v. täyttäneitä	Vuonna 2018: 26,4 / 19,1 %. ennuste vuoteen 2030: 33,2 / 24,7%
Koulutustasomittain 2018	265 / 377
Väestöllinen huoltosuhde 2018	81 / 63
Taloudellinen huoltosuhde 2018	190 / 154

Aluejaot © MML, 2014

Erityispiirteet

Kärsämäellä jokainen voi ja saa olla ylpeästi juuri omanlaisensa kärsämäkinen. Kärsämäkisyyteen kuuluu luovuutta, hyyppysellinen rohkeutta sekä kyky tarkastella asioita monista näkövinkkeleistä. Kärsämäkiset yritykset, kulttuuripahtumat, artistit ja persoonat ovat tulleet tutuiksi ympäri maailmaa. Asukaslukuun suhteutettuna Kärsämäki on Suomen yrittäjävetoisimpia kuntia.

Hyvinvoinnin strategiset kärjet ja painopistealueet

Kuntastrategia 2019-2023: Kärsämäki turvaa asukkailleen hyvän elämän edellytykset ja kehittää paikkakuntaa aktiivisen elinvoimapolitiikan keinoilla. Kunta luo asukkaidensa hyvinvoinnille edellytyksiä yhteistyössä kolmannen sektorin ja muiden toimijoiden kanssa. Kunta kannustaa kuntalaisia omaan vastuunottoon hyvinvoinnistaan ja omatoimiseen hyvinvointityöhön.

Hyvinvoinnin painopistealueet 2017-2021: 1) henkisen hyvinvoinnin lisääminen 2) syrjäytymisen ehkäiseminen 3) matalan kynnyksen palveluiden lisääminen 4) liikuntapaikoista tiedottaminen 5) ennaltaehkäisevän työn lisääminen

Asuminen ja elinympäristö

- **1 hengen asuntokunnat:** 39,8/42%
- **Yleistä asumistukea saaneet:** 6,2/14,8%
- **Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0-17-vuotiaat:** 1,5 / 1,2 %
- **Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65+ v:** 496 / 270 per 10 000 vast.ikäistä

Kärsämäki järjestää asumisen kokonaispalvelun, joka kattaa kaikki asuminenratkaisut ja niihin liittyvät palvelut yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa.

Ihmissuhteet ja osallisuus

- **Hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa, 4.-5.lk:** 69,1 / 61,1 %
- **Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa:** 59 / 58 %
- Kunnassa osallisuutta ja elinvoimaa vahvistava kuntastrategia vuoteen 2023.

Säännölliset kuntalaisten illat ja HYTE-järjestötapaamiset. Kuntalaiskysely kahden vuoden välein. Ilmaisia kokoontumipaikkoja varattavissa järjestöille Konttilasta.

Vapaa-aika

- **Kirjaston kokonaislainaukset:** 12/18 per asukas
- **Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, 8.-9. lk:** 18,4 / 21,7%
- **Liikuntapaikkojen lkm /1000 asukasta** 34,1 / 9,3

Monipuoliset harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuudet liikuntaan, luontoon ja kulttuuriin. Jokilaaksojen musiikkiopisto ja Jokihelmen opisto toimivat aktiivisesti. Kärsämäellä on aktiivista seura- ja kylätoimintaa.

Opiskelu ja työ

- Pitää koulunkäynnistä, 4-5. lk: 72,9 / 78,8 %
- Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat: 7,3 / 6,6%
- Työttömät 2019: 9,4 / 10,8 % työvoimasta
- Nuorisotyöttömät 2018: 12,4/15,9 %
- Pitkäaikaistyöttömät 2018: 21/29% työttömistä
- Työpaikkaomavaraisuus: 100/100

Kärsämäellä on kaksi alakoulua, yläkoulu ja lukio. Työttömille tarjolla työpajatoimintaa.

Taloudellinen toimeentulo

- Lasten pienituloisuusaste: 19,8/14,5%
- Kiinnostavat harrastukset liian kal- liita, 8.-9.lk: 18,6/23,4 %
- Toimeentulotukea pitkäaik. saa- neet 25-64-v. vuodessa: 1,4/1,9%
- Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25-64-v.: 12,7/8,7 %
- Toimeentulotukea saaneet 65 v. täyttäneet: 2,6/1,5 %

Tulotaso on Kärsämäellä alhainen. Siitä huolimatta kunnan talous on tasapainoinen ja hyvät palvelut voi- daan järjestää.

Terveys ja mielen hyvinvointi

- Kokee terveytensä keski- soiseksi tai huonommaksi, 4.-5. lk: 6,1/8,4 %
- Kokee, että elämällä on tarkoitus 8-9 lk: 74,6/69,7%
- Sairastavuusindeksi (THL, ikä- vakioitu): 137,7 / 121,9
- Mielenterveyden ja käyttäytymi- sen häiriöiden vuoksi työkyvyttö- myyseläkettä saavat 25-64-v: 6,2/4,4 %

Ihmisiä houkutellaan liikunta- ja kulttuuripalvelujen piiriin yhdistys- ten ja Kattilakosken kulttuuri- osuuskunnan yhteistyössä.

Elintavat

Yläkouluikäiset:

- Nukkuu arkisin alle 8 h: 25/33,3%
- Ylipaino: 21,1/15,1 %
- Hyväksyvä asenne: Huumeet 6,8/8,7%, humalaan juominen 20/21,2%, nuuska 28/34,6%

Hyviin elintapoihin kannustetaan kaikenikäisiä tiedottamisella, valis- tuksella ja ohjatulla toiminnalla yh- teistyössä järjestöjen kanssa.

Toimiva arki

Lapset, lapsiperheet, nuoret:

- Varhaiskasvatukseen osallistuneet 1-5 vuotiaat: 65,6/48,6 %

Ikäihmiset:

- Yksinasuvat 75 v. täyttäneet: 42,5/44 %

Turvallisuus, luonnon läheisyys ja hyvät kulkuyhteydet kuuluvat Kär- sämäen toimivaan arkeen.

Kotihoidossa oleville lapsiperheille tarjotaan avoimen vanhaiskasva- tuksen palveluita.

Palvelut

Kunnan terveydenedistämisen aktii- visuus (teaviisari.fi):

Huono tulos 0-25
Parannettavaa 25-75
Hyvä tulos 75-100

- Perusopetus: 67/65
- Lukiokoulutus: 73/67
- Kulttuuri: 61/57
- Kuntajohto: 71/78
- Liikunta: 60/79
- Perusterveydenhuolto: 56/65

Keskeiset hyvinvoinnin vahvuudet ja haasteet

TALOUS JA ELINVOIMA **Vahvuudet:** Kuntatalous, elinvoiman kehittäminen **Huolen aiheet:** asukasluvun lasku

LAPSET, NUORET JA LAPSI-PERHEET **Vahvuudet:** lapsiperheiden hyvät palvelut ja liikunnan lisääntyminen

Huolen aiheet: päihteiden saatavuus, koulutuksen ulkopuolelle jäävät nuoret

NUORET AIKUISET **Vahvuudet:** työpaikkoja ja saavutettavissa olevat vapaa-ajan palvelut, Etsivä Nuoristotyö

Huolen aiheet: koulutusmahdollisuudet ja työpaikkaan kiinnittyminen

TYÖIKÄISET **Vahvuudet:** työtyytyväisyys **Huolen aiheet:** mielen terveys

IKÄIHMISET **Vahvuudet:** osallistuminen järjestö- ja vapaaehtoistoimintaan. **Huolen aiheet:** pitkäaikaissairaudet, yksinäisyys

KAIKKI IKÄRYHMÄT **Vahvuudet:** positiivisuus, turvallisuus, vakaus **Huolen aiheet:** työikäisten ja lasten määrän vä- heneminen

Hyvinvointitavoitteet 2020–2021

PERHEET: perhekeskustoiminnan kehittäminen

LAPSET, NUORET JA NUORET AIKUISET: aktivoidaan liikkumaan enemmän

TYÖIKÄISET: osallistuminen kulttuuritapahtumiin, työttömien aktivointi, omaehtoinen liikunnan ja hyvinvoinnin lisääminen

IKÄIHMISET JA ERITYISRYHMÄT: kuntosalin ja liikuntavälineiden ja- paikkojen hyödyntäminen, senioripuisto, liikuntaa kotiin

KAIKKI IKÄRYHMÄT: positiivisuuden ja turvallisuuden lisääminen, kuntalaiskysely 2020, tilavaraukset näytetään sähköisellä kalenterilla, selvitetään kirjaston lukusalin viikonloppu ja ilta-ajan käyttömahdollisuuksia

Hyvinvointitavoitteiden 2019 arviointi

Kunnassa toimii mm. vanhus- ja vammaisneuvosto, HYTE- ja LAPE -ryhmät, oppilashuollon ohjausryhmä ja nuorten palvelu- ja ohjausverkosto henkisen hyvinvoinnin lisäämiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi, jotta lapsista ja nuorista saadaan terveitä tulevaisuuden tekijöitä.

Neuropsykiatrista valmennusta (NEPSY) on tarjottu, jatkossa koulutettujen pysyvyyttä parannetaan. Hyvinvointiohjaaja aloitti marraskuussa peruskoulussa.

Valistustyötä ja perheiden tukemista mm. perhekeskuksen ja kerhotoiminnan avulla on kehitetty ja yksinäisyyden vähentämistä on suoritettu erillisellä Kulttuuristartti -osallisuusprojektilla.

Työttömien ja osatyökykyisten palveluja ryhdyttiin kehittämään ESR-rahoitteisella Ankkuri-projektilla. Ruoka-apua tarjottiin työpajatyönä.

Kärsämäellä on otettu käyttöön lapsivaikutusten arviointi.

Vertaisryhmiä on tarjottu, ei osallistujia riittävästi. Nahkurilla perheille avoin kohtaamispaikka. Perhekerhon toiminnassa on ollut aktiivisesti mukana eri järjestöjä. Perhekeskuksen kehittämistä jatketaan.

Tilastoja Terveystalolta; äitiysneuvola 316, kotikäyntejä 23, perhevalmennusta 1, puhelin 37, e-neuvola 23, muu th 97 + joukkopapat 180 kpl, last.nla th 538, kotikäynti 15, puh 24, last.nla sh 6, koulu- ja opisk th 692, koulu- ja opisk sh 142, oppilashuoltoryhmiä 22, 643 inf.rokotetta laitettu, 5 nenäsumuterokotetta laitettu. Oppilaiden lääkäri käyntejä lv.2018-2019; 1. lk oli 24, 5. lk 28, 8. lk 33 ja lukio 2.lk oppilaita 17.

Seniorineuvola ei ole saatu vielä käynnistettyä, asiaa selvitetään palvelutuottajan kanssa.

Päihdetyöntekijän kapasiteettia pyrittiin lisäämään yhdessä palveluntuottajan kanssa.

Latujen ylläpidon tiedottamista on lisätty ja liikuntavälineiden lainaaminen on aloitettu. Omaehtoista terveyden edistämistä on lisätty mm. henkilökunnalle tarjotuilla Smartum-kuntokorteilla.

Nuorisovaltuuston jäsenet vaihtuivat vuoden 2019 lopulla, mikä aktivoi nuorisovaltuuston toimintaa. Nuorisovaltuusto edisti nuorten hyvinvointia ja kuulumista mm. järjestämällä tapahtumia, retkiä ja vaikuttamalla nuorisotalo Poppelin aukioloaikoihin. Kiertävä nuokkari ja mininuokkari aloittivat toiminnan.

Nuorisovaltuusto siirtyi kunnanhallituksen alaisuuteen, mutta se toimii muuten samoin tavoin, edistäen nuorten hyvinvointia ja kuulumista kunnassa.

Skeittipuisto rakennettiin nuorten aloitteesta. Se valmistui syyskuussa 2019.

Kärsämäen kunta täytti 150 vuotta, jonka teemoilta järjestettiin 150 tarinaa, erilaisia näyttelyitä, konsertteja ja tapahtumia. Tapahtumiin osallistui ennätysmäärä kuntalaisia ja vierailijoita.

Uusia asuntoja alettiin rakentamaan, ns. Keskuskoulun tontille valmistuu 2020 15 uutta asuntoa.

Työhyvinvointikysely henkilökunnalle tehtiin loppuvuodesta 2019. Vastausprosentti oli 62,4%. Parannettavaa: palautteen kerääminen ja sen hyödyntäminen, kiire näkyy töissä niin, että ei aina ole tarpeeksi aikaa tehdä työtä valmiiksi. Ylpeyden aiheet: 93,2% suosittelisi nykyistä työpaikkaa tuttavalleen, organisaation johtamista-paan ja esimiestyöhön oltiin tyytyväisempiä kuin verrokkikunnissa. 90,1% on innostuneita työstään päivittäin tai vähintään muutaman kerran viikossa. Ammatilliseen kehittymiseen on annettu mahdollisuuksia.

Johtopäätöksenä ja toimenpide-ehdotuksena

Parannusta on tapahtunut ja toimenpiteitä jatketaan. Lainattavista liikuntavälineistä, kuten kanooteista, lumikengistä ja pelivälineistä tiedotetaan paremmin. Aikuisväestön liikuntaprojekti Luonnonmagiaa käynnistetään ja toimintaa kehitetään sen avulla.

Lisätietoa:

Kunnan hyvinvointikertomus: [Linkki](#)

Yhteystiedot:

Kunnanjohtaja Esa Jussila
Hyvinvoinnin yhteyshenkilö Ira Toppinen,
vs. Riikka Sarjanoja (1.1.-30.6.2020)
Sähköposti: etunimi.sukunimi(a)karsamaki.fi